

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, XXX
[...] (2011) XXX tervezet

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, A GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

Nyílt adatok
– az innováció, a növekedés és az átlátható kormányzás mozgatórugói

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, A GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Nyílt adatok

– az innováció, a növekedés és az átlátható kormányzás mozgatórugói

1. BEVEZETÉS

Az Európa 2020 stratégia központi célkitűzése az európai gazdaság erős és fenntartható növekedési pályára állítása. E cél eléréséhez az európai innovációs potenciál növelésére, valamint a rendelkezésre álló források minél hatékonyabb kiaknázására van szükség.

Az említett források egyik csoportját a közadatok¹, azaz olyan információk alkotják, melyeket az Európai Unió területén található közszervek hoznak létre, gyűjtenek össze vagy vásárolnak meg. Ilyenek például a földrajzi információk, a statisztikai vagy meteorológiai adatok, a közpénzekből támogatott kutatási projektekből származó adatok vagy a digitalizált könyvtári állományok. A fenti információk további felhasználása az új termékek és szolgáltatások létrehozása során, valamint a közigazgatási szervek hatékonyságnövelésének érdekében jelentős, ám jelenleg kihasználatlan lehetőséget jelent. E források nyilvános hozzáférhetővé tétele akár évi 40 milliárd EUR értékű gazdasági hasznot is eredményezhet az Európai Unióban. A közadatok megnyitása ezenfelül előmozdítaná a polgárok politikai és társadalmi részvételét, valamint támogatást jelentene egyes szakpolitikai területek, így például a környezetvédelem számára is.

Az ebben a közleményben ismertetett intézkedéscsomag célja, hogy az európai digitális menetrend részeként elhárítsa az Unión belül tapasztalható akadályokat és megszüntesse a széttagoltságot. Az intézkedéscsomag három, egymást kiegészítő elemből áll:

- az adatok további felhasználására vonatkozó jogszabályi keret elfogadása, a közszféra információinak további felhasználásáról szóló felülvizsgált irányelvre és a bizottsági információk újrafelhasználásáról szóló felülvizsgált bizottsági határozatra vonatkozó javaslat elfogadása e közleménnyel párhuzamosan,
- finanszírozási eszközök mobilizálása a nyílt adatok, valamint ezek terjesztését célzó akciók, így például az európai adatportálok létrehozásának támogatására,
- a tagállamok közötti koordináció és tapasztalatcsere elősegítése.

Az intézkedések olyan területekre összpontosítanak, melyek a belső piac működése szempontjából kiemelten fontosak, továbbá ahol a közös szabványok és megközelítések új és jobb szolgáltatásokat, valamint információs termékeket eredményeznének az európai fogyasztók számára. Az információhoz való hozzáférésre vonatkozó nemzeti szabályozásra épülnek, anélkül, hogy azt érintenék.

---

¹ Az „adat” és „információ” fogalmak e közleményben azonos jelentéssel bírnak és – függetlenül a médium jellegétől – a közzétett tartalomra utalnak.

2. MIÉRT FONTOSAK A NYÍLT ADATOK EURÓPA SZÁMÁRA?

2.1. Kiaknázatlan üzleti és gazdasági lehetőségek

A 2009-ben megjelent „Digital Britain” jelentés az adatokat az *innováció fizetőeszközeként* és a *tudásalapú gazdaság mozgatórugójaként* határozta meg². Az innovációs fizetőeszköz előállítását, gyűjtését és beszerzését túlnyomó részben az uniós tagállamok közigazgatási szervei végzik. Az adatok alapvető nyersanyagot szolgáltatnak számos új információs termék és szolgáltatás kidolgozásához, melyek a különböző forrásokból származó adatok elemzésének és megjelenítésének új lehetőségeire építenek.

E termékek köre az üzleti döntéstámogató rendszerektől a helymeghatározáson alapuló szolgáltatásokon és gépjármű-navigációs rendszereken át egészen a meteorológiai előrejelzésekig és egyéb, okostelefonokra tervezett alkalmazásokig terjed.

A geoinformatikai ágazat piaci méretén és növekedésén jól látható, hogy a közadatok nyújtotta lehetőségek a munkahelyteremtés mozgatórugói lehetnek. A németországi geoinformatikai piac értékét 2007-ben 1,4 milliárd EUR-ra becsülték, ami a 2000. évvel összehasonlítva 50%-os növekedést jelent³. Hollandiában a geoinformatikai ágazat 2008-ban 15 000 teljes munkaidős alkalmazott foglalkoztatását tette lehetővé. Egyéb területek adatai, mint például a meteorológiai adatok, a jogi és az üzleti információk szintén kiindulási alapot jelentenek a folyamatosan bővülő piacok számára.

Egy nemrégiben született tanulmány a közzsférából származó információk piacának teljes értékét a 2008. év vonatkozásában, uniós viszonylatban 28 milliárd EUR-ra becsüli⁴. Kiderül továbbá, hogy a közzsféra információinak további, az adatok egyszerű hozzáférhetőségét eredményező megnyitása évente összesen mintegy 40 milliárd EUR gazdasági hasznot eredményezne az huszonhét tagú EU számára. A közzsféra információira építő alkalmazásokból, valamint ezeknek a huszonhét tagú Unió gazdaságában történő használatából adódó közvetlen és közvetett gazdasági haszon értéke évente körülbelül 140 milliárd EUR-ra lenne tehető.

2.2. Válaszok a társadalmi kihívásokra

A társadalmi kihívások megoldásához elengedhetetlen az intelligens adatkezelés. Az adatokat például a nemzeti egészségügyi rendszerek fenntarthatóságának növelésére is fel lehet használni. A 2011. évi McKinsey-jelentés becslései szerint a hatékony adathasználat akár 300 milliárd USD összegű értéket eredményezhet évente⁵.

A genomika, a gyógyszerek felfedezése vagy a súlyos betegségek, mint pl. a rák vagy a szívelégtelenség diagnózisa és kezelése egyre nagyobb mértékben függ a kifinomult adatgyűjtési és -kezelési technikáktól.

² <http://www.official-documents.gov.uk/document/cm76/7650/7650.pdf>

³ Assessment of the Re-use of Public Sector Information in the Geographical Information, Meteorological Information and Legal Information sectors, MICUS, 2008. december.

⁴ Review of recent studies on PSI re-use and related market developments, G. Vickery, 2011. augusztus.

⁵ Big Data: The next frontier for innovation, competition and productivity – McKinsey-jelentés, 2011. május.

Az adatkezelés a *környezeti* kihívások leküzdése során is alapvető szerepet játszik. Példaként említhető az energiafogyasztási minták feldolgozása az energiahatékonyság növelése érdekében, vagy a légszennyezettségi adatok figyelembevétele a közlekedésirányítás javítása céljából. A közlekedés, a földhasználat és az éghajlatváltozás területeit érintő körültekintő politikai döntések meghozatalához egyre nélkülözhetlenebb az elérhető adatok elemzése.

2.3. A tudományos fejlődés felgyorsítása

A tudományos tevékenységekre egyre növekvő mértékben jellemző a globális online együttműködés, melynek során a kutatók nagy kiterjedésű adatbázisokhoz férnek hozzá, valamint hatalmas számítástechnikai kapacitást és nagyteljesítményű vizualizációs technológiákat vesznek igénybe. Az **e-tudomány** (azaz az elektronikus infrastruktúra/IKT igénybevételén alapuló kutatás) elengedhetetlen feltétele annak, hogy lépést tartsunk a XXI. század kihívásaival a tudományos felfedezések és az oktatás területén. A felhasznált adatok szimulációkból, digitális eszközökből, szenzorhálókból és megfigyelőállomások adatbázisaiból származnak.

A 2010-ben megjelent „Riding the Wave” című jelentés⁶ kiemelte az adatok fontosságát a tudomány számára, valamint hangsúlyozta, hogy segítségükkel a tudományos folyamatok akár alapjaikban is megváltoztathatók.

A különböző szakterületek kutatói számára a tudományos adatokhoz való széles körű hozzáférés például lehetővé teszi, hogy együttműködjenek az azonos adatkészletek használata során, kialakítsanak addig ismeretlen tudományos kutatási formákat vagy vizsgálják a kutatási eredmények közötti korrelációkat.

A tudományos folyamat e-tudomány által előidézett változása növelni fogja a kutatás termelékenységét, emellett újszerű és példátlan válaszokat adhat a társadalmi kihívásokra. Emellett az Európai Kutatási Térség online területén az államilag finanszírozott kutatás és a magánszektor kölcsönösen termékeny kapcsolata fokozni fogja az innováció ütemét és hatását.

2.4. Intézkedések szükségessége helyi, regionális, nemzeti és uniós szinten

Közadatok a közigazgatás valamennyi szintjén keletkeznek. A feltételek, melyek mellett az adatokat hozzáférhetővé teszik a kereskedelmi vagy nem kereskedelmi célú további felhasználásra, kihatással vannak a versenyre és a versenyképességre.

A közzféra információin alapuló számos termék és szolgáltatás határon átnyúló jellegű. Nem lenne szerencsés, ha a mobiltelefonok a határ átlépését követően már nem működnének, és az Európa-szerte működő üzleti információs szolgáltatások is veszítenének vonzerejükből, ha hálózatukban egy vagy több ország kimaradása miatt folytonossági hiány keletkezne. Emellett annak érdekében, hogy éljünk a belső piac méretéből származó előnyökkel, valamint elősegíthessük a kkv-k növekedését a nemzeti határokon túl is, támogatni kell az Unió teljes területét érintő szolgáltatások kiépítését.

Ehhez egységes alapfeltételek alkalmazására van szükség az Európai Unió egész területén. Ez egyrészt egyenlő versenyfeltételeket biztosítana a piaci szereplők számára, másrészt a

---

⁶ A tudományos adatokkal foglalkozó magas szintű munkacsoport zárójelentése, 2010. október.

közzéadásra épülő innovatív termékek és szolgáltatások virágzó piacának kialakítására ösztönözne.

3. A JELENLEGI HELYZET ÉS AZ EDDIG ELÉRT EREDMÉNYEK

3.1. A jelenlegi helyzet

A nyílt adatok felé történő elmozdulás számos tagállamban egyre jellemzőbb. Ezek az országok az adatok további felhasználásából eredő, átláthatóságot, közigazgatási hatékonyságot és gazdasági lehetőségeket eredményező előnyök miatt döntöttek a koncepció felkarolása mellett. A nyílt közigazgatást jogszabályok és gyakorlati intézkedések (pl. adatok előállításának gépileg olvasható formátumban, adatportálok létrehozása) által támogatják.

Az Egyesült Királyság data.gov.uk cím alatt internetes portált hozott létre a különböző szintű közigazgatási szervektől származó adatok egyesítésére. Más tagállamokban is indultak hasonló portálok, például Franciaországban az ETALAB. Emellett vannak regionális szintű adatportálok is, mint például a dadesobertes.gencat.cat Katalóniában vagy a dati.piemonte.it az olaszországi Piemontban.

Mindazonáltal a nyílt adatok témájával kapcsolatos kezdeményezések és a tudatosság mértéke tagállamonként igen eltérő. Fennáll annak a kockázata, hogy Európa elszalasztja a nyílt adatok használatában rejlő lehetőségeket és lemarad olyan régiókhoz képest, melyek kiforrott stratégiával rendelkeznek a nyílt adatok vonatkozásában.

3.2. Az eddig elért eredmények uniós szinten

3.2.1. Jogszabályi háttér és szakpolitikai kezdeményezések

(1) A közzététel információinak további felhasználásáról szóló irányelv

Az uniós szintű általános jogszabályi keretet a 2003-ban elfogadott, a közzététel információinak további felhasználásáról szóló irányelv⁷ határozza meg, mely csak kismértékű harmonizációt ír elő. Az irányelv 2009-es felülvizsgálatából kiderült, hogy a 2003 óta elért haladás dacára a közzététel információinak határokon átnyúló használata továbbra is akadályokba ütközik. Ezek némelyike elhárítható a meglévő jogszabályi kereteken belül, más esetekben ez nem lehetséges.

(2) Politikai kezdeményezések

Az adatok további felhasználására vonatkozó általános politikát meghatározott ágazatok jogszabályi és politikai kezdeményezései teszik teljessé. Például:

- a környezetvédelmi információkhoz és az INSPIRE irányelvekhez⁸ biztosított hozzáférés célja, hogy biztosítsa a **környezetvédelmi információk** lehető legszélesebb körű elterjedését és a legfontosabb adatkészletek harmonizációját;

⁷ HL L 345., 2003.12.31., 90. o.

⁸ A 2003/4/EK irányelv (HL L 41., 2003.2.14., 26. o.) és a 2007/2/EK irányelv (HL L 108., 2007.3.14., 1. o.).

- „A tengerekkel kapcsolatos tudás 2020” című bizottsági közlemény⁹, melynek célja többek között a **tengeri adatok** könnyebb és költségkímélőbb felhasználásának biztosítása;
- a 2008-ban elfogadott „**Cselekvési terv az intelligens közlekedési rendszerek alkalmazásának európai bevezetésére**”¹⁰ című közleményben meghatározott kezdeményezések, melyek egyebek mellett a magánszféra szolgáltatói számára hozzáférést biztosítanak az utazási és valós idejű közlekedési információkhoz;
- a **tudományos információk** nyilvános hozzáférhetővé tételére vonatkozó bizottsági szakpolitika¹¹, melynek része az Unió által finanszírozott projektek keretében létrejött publikációk nyilvánossá tételére irányuló kísérleti kezdeményezés, valamint a szabadon **hozzáférhető adattárak páneurópai, részvételre támaszkodó elektronikus infrastruktúrájának** kialakítása. Említést érdemel továbbá a Közös Kutatóközpont publikációgyűjteménye is;
- a **kulturális örökség** digitalizálására vonatkozó szakpolitikák és az Europeana (Európa digitális könyvtára, levéltára és múzeuma) fejlesztése, mely a digitalizált kulturális anyagok és ehhez kapcsolódó metaadatok lehető leg szélesebb körű használatát kívánja biztosítani.

A közszféra adatainak kereskedelmi vagy nem kereskedelmi célú további felhasználása során az európai és nemzeti **adattvédelmi jogszabályokat** teljes mértékben be kell tartani. A közigazgatási adatok nyilvánossá tételére, illetve a személyi adatok védelmére irányuló célkitűzések kiegészíthetik egymást, amennyiben a közszféra proaktív és megfontolt módon jár el az információkezelés terén.

Emellett a nyílt hozzáférésű adatokra vonatkozó politikák alkalmazása során teljes mértékben tiszteletben kell tartani a harmadik felek **szellemi tulajdonjogait**, valamint az Európai Unió szellemi tulajdonjogokról szóló nemzetközi szerződésekből származó kötelezettségeit.

3.2.2. Társfinanszírozás a K+F+I területen

A Bizottság az adatokhoz való nyílt hozzáférést finanszírozási programjain keresztül segíti elő, különösen a kutatási és fejlesztési keretprogramok, a versenyképességi és innovációs program, valamint az ISA-program (az európai közigazgatások közötti átjárhatósági eszközökről szóló program) által. A projektek számos kutatást, alkalmazási területet és szervezettípust érintenek.

*A négy évre tervezett **Linked Open Data (LOD2)** projekt¹² 2010 szeptemberében indult. Célja, hogy elősegítse a világháló mint adat- és információs platform által kínált lehetőségek kiaknázását, valamint a szemantikai technológiák alkalmazását a közigazgatási adatok hasznosíthatóbbá tételéért.*

⁹ COM(2010) 461 végleges.

¹⁰ COM(2008) 886 végleges/2.

¹¹ A Bizottság közleménye: tudományos információk a digitális korban: hozzáférés, terjesztés és megőrzés COM(2007) 56; a Bizottság közleménye: Az információs és technológiai infrastruktúra az elektronikus tudomány szolgálatában COM(2009) 108, valamint a kapcsolódó tanácsi következtetések.

¹² <http://lod2.eu/>

*A 2009 decemberében, 25 uniós tagállamból és más társult országokból érkezett partnerek részvételével indult **OpenAIRE** projekt¹³ a részvételen alapuló infrastruktúra kiépítését tűzte ki célul a kutatási adatokhoz való nyílt hozzáférésre irányuló EK kísérleti projekt vonatkozásában.*

A szemantikai átjárhatósággal foglalkozó ISA-akció (SEMIC.EU)¹⁴ a nyílt hozzáférésű közigazgatási metaadatok gondolatát mint a metaadatok összehangolása felé tett első lépést karolja fel európai és nemzeti szinten egyaránt.

3.2.3. Az elméletek gyakorlati átültetése

A Bizottság 2006-ban a bizottsági információk újrafelhasználásáról szóló határozattal nyitott újrafelhasználási politikát vezetett be saját információs forrásai vonatkozásában. Ennek értelmében valamennyi általánosan hozzáférhető bizottsági információ elérhetővé válik kereskedelmi és nem kereskedelmi célokra egyaránt. Példaként említhetők az Eurostat adatai vagy az uniós intézményekben keletkezett fordítási memóriák. Az információk használata általában díjmentes, de különleges esetekben beszédhetők a dokumentumok terjesztésének határkölségei.

4. KIHÍVÁSOK ÉS LEHETŐSÉGEK

4.1. Új távlatok a technológiai fejlődés nyomán

A különböző fejlesztések új lehetőségeket nyitnak meg az adatok – közöttük a közszféra adatainak – új információs termékekben és szolgáltatásokban történő további felhasználása terén.

Elsőként meg kell jegyeznünk, hogy a világban hozzáférhető *adatmennyiség* rohamosan nő. Az Amerikai Egyesült Államok Kongresszusi Könyvtára csupán 2011 áprilisában 235 terabyte adatot gyűjtött¹⁵. A világszerte keletkező adatok mennyiségének éves növekedése az előrejelzések szerint 40%-ot tesz ki.

A növekedés részben az *új adattípusok* megjelenésére vezethető vissza. A közlekedési, a gépjármű-, a közszolgáltatási és egyéb ágazatokban immáron több mint 30 millió szenzorcsomópont alkot hálózatot¹⁶.

Ezzel párhuzamosan forradalmi újítások jellemzik az adatelemzési, -felhasználási és -feldolgozási *technológiákat* is, amint az például a többnyelvű keresési funkciók és a jelentéstartalmak szenzorhálózatból történő automatikus kiszűrése kapcsán látható.

4.2. Kihívások és fennmaradt akadályok

Az utóbbi években történt előrelépések dacára továbbra is vannak akadályok a közadatok nyilvános hozzáférhetővé tétele terén.

Jogszabályi keret

¹³ <http://www.openaire.eu/>

¹⁴ <http://www.semic.eu/>

¹⁵ McKinsey, op.cit.

¹⁶ Ugyanott.

A közsféra információinak további felhasználásáról szóló 2003-as irányelvnek köszönhető minimális mértékű harmonizáció ellenére továbbra is jelentős **eltérések mutatkoznak a nemzeti szabályozások és gyakorlatok** terén. Ez a belső információs piac széttagoltságához vezet és akadályozza a határokon átnyúló információs szolgáltatások kifejlesztését.

Ezek a különbségek leginkább a díjszabással kapcsolatban válnak nyilvánvalóvá, hiszen egyes esetekben az adatok további felhasználása csak költségtérítés fejében lehetséges, míg más esetekben ez díjtalanul vagy minimális díjtérítés fejében történik. Egy nemrégiben megjelent tanulmányokról készített elemzésből kiderül, hogy makroökonómiai szempontból az adatok nyílt hozzáférhetőségét biztosító modell jobb összesített eredményekhez vezet¹⁷. A teljes költségtérítésről a határköltségek megtérítésének rendszerére áttérő közigazgatási szervekkel foglalkozó esettanulmányok azt mutatták, hogy a változás nemcsak az újrahasznosítás mértékét növelte, hanem a közigazgatási szervek számára is előnyökkel járt¹⁸. A nyílt hozzáférésű adatok koncepciója ezenfelül megakadályozza az egyetlen forrásból származó adatok használatából eredő lehetséges monopoltörekvéseket is.

A közszervezetek és vállalkozások tudatosságának növelése

A **közszervezetek tájékozatlansága** a nyílt adatokban rejlő lehetőségek vonatkozásában szintén kulcsfontosságú tényezőt képvisel. Továbbra is jellemző a helyzet feletti ellenőrzés elvesztésétől való félelem. Az aggályok egy része indokolt, például a személyes adatok, a nemzetbiztonsági információk vagy harmadik személyek szellemi tulajdonjogai védelmének szükségessége kapcsán. Vannak azonban olyan érvek is, melyek inkább a tétlenségre szolgálnak mentségül¹⁹.

A hatóságok gondolkodásmódjának megváltoztatása nem lehetséges a legfelsőbb szintű erős politikai elkötelezettség, valamint az érdekelték, így például a hatóságok, a közadatok kezelői, az üzleti szféra és a tudományos élet képviselői közötti dinamikus párbeszéd nélkül. A kísérleti projektek és esettanulmányok, a bevált gyakorlatok cseréje és a mobilizálási kampányok (nyílt hozzáférésű adatok további felhasználásával kapcsolatos pályázatok) mind olyan eszközök, melyek elősegíthetik azt, hogy a közsféra készséget mutasson a nyílt adatok kultúrájának elfogadására. A fenti intézkedéseken keresztül az üzleti szférában is erőteljesebben tudatosul majd az adatok elérhetősége, valamint az ebben rejlő lehetőségek.

Gyakorlati és technikai akadályok

Végezetül foglalkoznunk kell bizonyos **gyakorlati és technikai** problémákkal is. El kell hárítani a nyelvi akadályokat és lehetővé kell tenni az átjárhatóságot ahhoz, hogy a különböző szervezetek és országok információforrásai egymással egyesíthetők lehessenek. Az információk elérhetővé tétele gépileg olvasható formátumban, valamint a metaadatok közösen elfogadott vékony rétegének hozzáférhetősége megkönnyítené az adatok közötti kereszthivatkozást és átjárhatóságot, ennél fogva még értékesebbé tenné az adatokat a további felhasználás szempontjából. Az információk elérhetőségének hosszú távú biztosítására alkalmas infrastruktúrára is szükség van. Ezenfelül nagyobb támogatásra szorul a K+F terület és az innováció az adatelemzés és a vizualizációs eszközök terén.

---

¹⁷ G. Vickery, op.cit.

¹⁸ „Pricing of Public Sector Information” - tanulmány, Deloitte consulting és mások, 2011. június.

¹⁹ Néhány példa: http://www.dr0i.de/lib/2011/07/04/a_sample_of_data_hugging_excuses.html

4.3. Következtetés

A közadatok használata hatalmas lehetőségeket rejt az Európai Unió gazdasága és a fogyasztói jólét számára. Ugyanakkor a jelenlegi szabályozási eszközök és ezek alkalmazása, a hatóságok és vállalkozások hiányzó tudatossága, valamint az innovatív technológiák lassú bevezetése megakadályozzák, hogy kialakulhasson a közadatok további felhasználásának valódi piaca, továbbá meggátolják az adatok és újabb keletű technológiák kínálta esélyek optimális kihasználását.

E megfontolások alapján a Bizottság felülvizsgálta, és a további felhasználást, valamint az elérhető támogató eszközöket lehetővé tevő jogszabályi háttér megteremtésével megerősítette a közadatokkal kapcsolatos stratégiáját.

5. EURÓPAI SZINTŰ TEVÉKENYSÉGEK: A NYÍLT KÖZADATOKRA VONATKOZÓ FELÜLVIZSGÁLT STRATÉGIA

A Bizottság felülvizsgált stratégiája három egymást kiegészítő elemre épül:

- az adatok további felhasználására vonatkozó keret átalakítása, ideértve a jogi, a nem kötelező erejű és a politikai intézkedéseket,
- finanszírozási eszközök mobilizálása a nyílt adatok előnyben részesítésén keresztül a K+F+I területeken és az infrastrukturális programok során,
- a tagállamok közötti koordináció és tapasztalatcsere elősegítése.

5.1. A nyílt hozzáférést és a további felhasználást elősegítő, felülvizsgált jogszabályi keret

E közleményhez a közszféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv felülvizsgálatára vonatkozó javaslat kapcsolódik. A javasolt intézkedések a következők:

- alapelv bevezetése, mely szerint valamennyi olyan a közszférából származó információ, mely nem tartozik kifejezetten valamely kivétel alá, újrafelhasználható kereskedelmi és nem kereskedelmi célokra;
- annak az összegnek a meghatározása, mely a közszféra információinak felhasználásáért elkérhető, és amely legfeljebb a terjesztés határköltegeit, illetve kivételes esetekben az információ előállításának és terjesztésének teljes költségét fedezheti;
- az irányelv hatályának kiterjesztése olyan módon, hogy az magában foglalja a könyvtárakat, levéltárakat, múzeumokat és egyetemi könyvtárakat, a felsorolt intézményeket érintő lehetséges pénzügyi hatások és adminisztratív terhek korlátozása mellett.

Az irányelv módosítása más közigazgatási szervek számára is csupán igen korlátozott mértékű pénzügyi és adminisztratív terhet eredményez majd, melyet azonban a várható társadalmi előnyök összességében véve teljes mértékig ellensúlyozni fognak.

Ezzel párhuzamosan a Bizottság aktualizálja a saját információ-erőforrásainak további felhasználására vonatkozó szabályozást. A legfőbb változások a Közös Kutatóközpont által

előállított kutatási információk újrahasznosíthatóvá tételét, a határozat végrehajtását előmozdító intézkedéseket és a gépileg olvasható formátum rendelkezésre bocsátását érintik. 2012-ben a Bizottság megvizsgálja majd, hogy megvalósítható-e, és ha igen, milyen módon az azonos szabályok átvétele más uniós intézmények és a legfontosabb európai ügynökségek által.

A közeljövőben várható jogalkotási és politikai kezdeményezései során, például a közlekedés, a környezetvédelem vagy a tenger- és űrpolitika területén a Bizottság nagy figyelmet fordít majd a nyílt adatokban rejlő lehetőségekre. Adott esetben a Bizottság túllép majd a közszféra információinak további felhasználásáról szóló irányelvben rögzített minimális kereteken, hogy ezáltal biztosíthassa az adatforrások lehető legszélesebb körű használatát.

5.2. A kutatási információkra vonatkozó nem kötelező erejű szabályok

A kutatási adatok különleges jellegére tekintettel a Bizottság részletesen, külön dokumentumokban fogja felvázolni a *tudományos és kutatási adatokra*, valamint az ezekhez kapcsolódó infrastruktúrára vonatkozó stratégiáját. A tervek szerint 2012-ben közleményt és ajánlást fogad el a tudományos információk hozzáférhetőségével és megőrzésével kapcsolatban. A tagállamokkal folytatott együttműködés keretében konkrét intézkedéseken keresztül támogatja majd a tudományos információkhoz való nyílt hozzáférés biztosítására irányuló tagállami intézkedések intenzívebbé tételét. Ezzel párhuzamosan a Bizottság részletesen ismerteti majd az Európai Unió által finanszírozott kutatások eredményeinek kezelésére vonatkozó elképzelését.

5.3. Finanszírozási és támogatási intézkedések: a K+F+I ösztönzése a nyílt adatok területén

Finanszírozási programjain keresztül a Bizottság továbbra is támogatni fogja a közigazgatási adatok nyitottá tételére irányuló tevékenységeket. Különbőféle eszközöket alkalmaz majd a piac ösztönzésére, az innovatív megoldások tesztelésére és ezek kifejlesztésének támogatására, valamint a nyílt hozzáférésű adatok lehető legszélesebb körű felhasználásának biztosítására.

(1) A K+F+I támogatása

A Bizottság továbbra sem hagy fel az adatkezelési technológiák (pl. adatbányászat, -elemzés, vizualizáció) terén folytatott kutatási és fejlesztési tevékenység támogatásával. 2011–2013 között a Bizottság mintegy 100 millió EUR-t fordít majd a fenti területeket érintő kutatás-fejlesztésre. Az információkezelés emellett az IKT-ágazat számára meghatározott, a 2014–2020 közötti időszakban a kutatáshoz és innovációhoz uniós támogatást biztosító Horizon 2020 program egyik prioritási területe.

A Bizottság kísérleti kezdeményezések által, valamint innovatív alkalmazások (pl. geoinformatikai rendszerek és helyalapú szolgáltatások (GIS)) és az oktatásban, a kultúrában vagy a divatágazatban használható, kreatív tartalmakra vonatkozó alkalmazások tesztelésén és bemutatásán keresztül továbbra is támogatja a *technológiai innovációt és az innovatív megoldások alkalmazását*. A támogatás 2012–2013 között a versenyképességi és innovációs IKT-politika-támogató program (Competitiveness and Innovation ICT policy support programme – CIP-ICT PSP) keretében, míg a későbbiekben a tervek szerint a Horizon 2020 program segítségével valósul majd meg.

Ezenfelül a Bizottság segítséget nyújt majd a *nyílt hozzáférésű adatok további felhasználásával kapcsolatos pályázatok* megszervezéséhez, hogy előmozdítsa az új

információs szolgáltatások fejlesztését, valamint kezdeményezi a *tőkéhez jutás* megkönnyítését olyan vállalkozók esetében, akik a közszféra adataira épülő, új információs szolgáltatásokat hoznak létre.

(2) Az adatkezelő infrastruktúrák támogatása – európai adatportálok

Az Unió egész területéről származó adatokat összekapcsoló információs termékek és szolgáltatások fejlesztésének elősegítése érdekében a Bizottság két, egymással összekapcsolt európai adatportál létrehozásán munkálkodik majd.

A Bizottság, valamint más uniós intézmények és ügynökségek adatforrásainak egyszerű elérését és használatát lehetővé tevő portál 2012-ben kezdi meg működését. Ezzel párhuzamosan beazonosításra kerülnek majd az újrahasonosításra leginkább alkalmas metaadat-meghatározások, melyek használata ösztönzést fog kapni. A használatot illető általános feltételek célja annak biztosítása, hogy az innovatív információs szolgáltatásoknak – összhangban a bizottsági információk újrafelhasználásáról szóló bizottsági határozattal – a lehető legszélesebb köre használjon európai adatokat.

A Bizottság a tagállamokkal, közigazgatási szervekkel és regionális adatkezelő szervekkel folytatott együttműködés keretében páneurópai adatportált hoz létre, mely 2013-ban kezdi meg működését és közvetlen hozzáférést biztosít majd számos európai adatkészlethez (többek között a bizottsági portálon keresztül elérhető adatokhoz is). A portál létrehozása során lehetőség szerint a már meglévő struktúrákra és fejlesztésekre építenek, a megjelenített tartalom pedig fokozatosan bővül egészen addig, míg le nem fedi a tagállamok kulcsfontosságú adatkészleteit.

A 2011–2013 közötti kezdeti szakaszhoz a CIP programból biztosítható támogatás. 2014–2020 között a közadatokra vonatkozó európai e-szolgáltatás infrastruktúrája az európai összekapcsolódási eszközökből finanszírozható²⁰.

A Bizottság a továbbiakban is támogatja a digitalizálási tevékenységeket és az Europeana platform létrehozását, mely az adatok további felhasználásának fontos szempontját juttatja kifejezésre.

(3) A kutatási adatok kezelésére szolgáló infrastruktúra támogatása

A Bizottság a hetedik kutatási keretprogramon belül és a tervek szerint a Horizon 2020 program keretében is támogatja az Európában hozzáférhető tudományos adatok kezelésére szolgáló állandó és nagy teljesítményű szolgáltatási infrastruktúra kifejlesztését, mely a 2020-ra várt adatintenzív tudomány és kutatás szükségleteire épül a „Riding the Wave” jelentés ajánlásai alapján. Az infrastruktúra hozzáférést biztosít majd a folytonos információáramláshoz, az egyszerű, megfigyelésen vagy kísérleteken alapuló adatoktól kezdve a tudomány valamennyi területén megjelenő publikációkig, továbbá lehetővé teszi az adatokkal történő interakciót is.

Az infrastruktúrával kapcsolatos műszaki, szervezeti és szabályozási szempontok miatt a tagállamok mellett harmadik országokkal és nemzetközi szervezetekkel is kiterjedt egyeztetésre van szükség, hogy ezáltal biztosítható legyen a globális átjárhatóság és a

---

²⁰ Lásd az európai összekapcsolódási eszközre vonatkozó bizottsági javaslatokat COM(2011) 665 és COM(2011) 657/3.

kölcsönös hozzáférhetőség. A Bizottság nemzetközi partnereivel együttműködésben szabványokat dolgoz majd ki az adatok globális hozzáférhetőségére és átjárhatóságára.

5.4. Intézkedések koordinálása tagállami és uniós szinten

A Bizottság továbbra is támogatja a tagállamok közötti koordinációt és tapasztalatcserét, főleg a következők által:

- a tagállami szakértőkből álló PSI-csoport, mely a jó gyakorlati megoldások cseréjével és a közzféra információinak további felhasználását támogató kezdeményezésekkel foglalkozik,
- a közzféra információit kezelő online platform, mely európai fejlesztésekről szóló híreket, bevált gyakorlati megoldásokat, új termékek és szolgáltatások bemutatását és a közzféra adatainak további felhasználásával kapcsolatos jogi ügyeket tartalmaz,
- a LAPSI hálózat, mely a közzféra információival kapcsolatos jogi kérdéseket vizsgálja, valamint ösztönzi a kutatók és az érdekeltek közötti vitát. A vizsgálatok eredményeként iránymutatásokat határoznak meg a hozzáférési és újrahasznosítási politikák és gyakorlatok számára,
- ISA-kezdeményezés a szemantikai átjárhatóság vonatkozásában.

A Bizottság továbbra is támogatja a stratégiai tanácsadó csoportokat (például az elektronikus infrastruktúrával foglalkozó szakpolitikai fórumot és vitacsoportot), valamint részt vesz munkájukban is, mivel ezek a csoportok fontos szerepet töltenek be a tagállamok közötti egyeztetésben a tudományos adatok kezelését biztosító infrastruktúrákkal kapcsolatban.

6. KÖVETKEZTETÉS

Az Unió területén található közigazgatási szervezetek által előállított, gyűjtött vagy beszerzett információ az információs gazdaság kulcsfontosságú forrását jelenti. Jelenleg távol vagyunk attól, hogy az adatokban rejlő lehetőségeket teljes mértékig kihasználjuk. E közleményben a Bizottság konkrét lépéseket javasol az európai közzféra információiban rejlő lehetőségek kiaknázására. A tervezett intézkedések sorába tartozik például a közzféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv felülvizsgálata és a páneurópai információs portál létrehozása is.

A közzféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv felülvizsgált változatának gyors elfogadása és alkalmazása által a tagállamok hozzájárulhatnak a nyílt adatok világának létrejöttéhez. Ezáltal megteremtődnek a nyílt adatokon alapuló gazdasági tevékenységek feltételei, és a határokon átnyúló alkalmazások is ösztönzést kapnak.

A tagállamok feladata továbbá, hogy kialakítsák és végrehajtsák a nyílt adatokra vonatkozó politikájukat, felhasználva az unió más tagállamainak bevált gyakorlatait. Támogatást kell például biztosítani a nyílt adatokkal kapcsolatos kísérleti projektekhez és pályázatokhoz, különös tekintettel azokra, melyek célja a határokon átnyúló termékek és szolgáltatások kifejlesztése.

Végezetül a Bizottság felhívja a tagállamokat, hogy vegyenek részt a páneurópai adatportál fejlesztésében. A Bizottság vitát kezdeményez a tagállami szakértőkkel a portál biztos

alapjainak megteremtése érdekében. A tagállamok a projekt bevezetési szakaszában számos adatkészletüket elérhetővé teszik a portálon, hogy ezáltal sikeres, a gazdasági vállalkozások számára valóban használható szolgáltatás jöjjön létre.

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy felelősségi körüknek megfelelően teremtsék meg annak jogszabályi feltételeit, hogy a közzféra információinak további felhasználása az Európai Unió teljes területén biztosítható legyen, valamint támogassák azokat a projekteket és infrastrukturális fejlesztéseket, melyek segítségével az Európában elérhető közadatok fokozott innovációt, növekedést és átláthatóságot eredményezhetnek.

A nyílt adatokra vonatkozó stratégia, alapvető intézkedések

Jogsabályi keretek:

- javaslat a közzféra adatainak további felhasználásáról szóló irányelv átdolgozására, 2011. december;
- a bizottsági információk újrafelhasználásáról szóló átdolgozott bizottsági határozat, 2011. december; a rendszer kiterjesztése más uniós intézményekre és ügynökségekre is, 2012;
- a nyílt adatok koncepciójának megjelenítése az ágazati jogszabályi és politikai kezdeményezésekben.

Nyílt hozzáférésű adatok európai portáljai és platformjai

- A Bizottság, egyéb uniós intézmények, valamint ügynökségek adataihoz történő hozzáférést biztosító portál létesítése, 2012. tavasz;
- a 2011-ben a tagállamokkal együttműködésben folytatott előkészítő munkát követően páneurópai adatportál létrehozása, mely hozzáférést biztosít az Európai Unió tagállamainak adatkészleteihez, 2013. tavasz;
- a nyílt adatok kezelésére szolgáló európai elektronikus szolgáltatást biztosító infrastruktúra társfinanszírozása az európai összekapcsolódási eszközön keresztül, 2014–2020 között.

Nyílt adatok a tudomány területén

- A tagállamok közleménye és ajánlása a tudományos információk vonatkozásában, 2012. év eleje;
- a nyílt hozzáférésű tudományos publikációkra vonatkozó kísérleti projekt kiterjesztése a Horizon 2020 program egészére, valamint kísérleti projekt a kutatási adatok hozzáférhetővé tételével kapcsolatban.

Kutatás és innováció

- A nyílt hozzáférésű adatok szempontjából fontosnak ítélt kutatási és fejlesztési projektek, különösen a hetedik kutatási keretprogram, a CIP és a Horizon 2020 kezdeményezések keretében, a tudományos cikkek és kutatási adatok nyílt hozzáférhetőségét támogató keresési infrastruktúrák finanszírozása mellett;
- a nyílt hozzáférésű adatok további felhasználásával kapcsolatos pályázatok (2012–2013 között), ezenfelül a vállalkozók tőkéhez segítségének javítása ezen a területen.

Célok

A Bizottság elkötelezett a következő célok elérésében:

- a Bizottság nyílt hozzáférésű adatportáljának elindítása 2012-ben.
- többnyelvű felülettel és keresési lehetőségekkel rendelkező, az unió tagállamainak adatkészletét tartalmazó kísérleti portál elindítása 2013-ban.

A tagállamokkal folytatott munka a következő célok eléréséhez vezet:

- a nyílt hozzáférésű adatokra vonatkozó koncepciók kidolgozása és végrehajtása valamennyi tagállamban 2013 elején.
- a kereshetőség megteremtése a strukturált kormányzati adatok egyharmadának esetében a páneurópai adatportálon keresztül 2015-ig.

Az elérni kívánt teljes eredmény:

- 2017-re (három évvel a közszféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv tervezett átültetési dátumát követően) a közadatok további felhasználásából eredő teljes haszon, ideértve az új üzleti fejlesztéseket és a közszolgáltatások hatékonyságnövekedését, eléri az évi 100 milliárd EUR összeget az EU területén.